بۆکان و "هیأت نمایندگی خلق کرد"

(بەشی 4)

ماوەیەک دواتر، نوێنەرانی تاران هاتنەوە مەهاباد بەڵام کۆبوونەوەیان لەگەڵ ئێمە نەکرد و تەنیا دەقی نووسراوی هەندێک پێشنیاریان دایە یەک لە ڕێبەرانی حزبی دیموکڕات کە تێیدا باس لە "خودگەردانی" کرابوو نەک "خودموختاری" - ئەو سیستەمە سیاسییەی وا خواستی گەلی کورد لەو قۆناغە مێژووییەدا بوو. دەیانگوت پێ لەسەر ناوەکەی دامەگرن و چاو لە ناوەرۆکی بکەن.

وا قاو بوو کە دەقەکە حزبی توودەی ئێران نووسیبووی و دابوویە دەوڵەت. دەقەکە دەستخەت بوو و تەنانەت تایپیش نەکرابوو. نوسخەی دەقەکە فۆتۆکۆپی کرا و لەناو هەرچوار لایەنی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورددا دابەش کرا. بڕیاردرا هەموو لایەنەکان سەرنجی بابەتەکانی بدەن بۆ ئەوەی دواتر لە زمان سەرجەمی هەیئەتەکەوە وەڵامی پێویستی بۆ ئامادە بکرێت.ئەو گەڵالەیە نەبووە هۆی ناکۆکی و دووبەرەکییەک لە ناو نوێنەرانی کورددا لەبەر ئەوەی ناوەرۆکێکی بەتاڵ و پووچەڵی هەبوو و نە هەر ناوەرۆک بەڵکوو شێوازی نووسرانی بە دەستخەی و پێشکەش کرانی ناتەواوی بە ئێمە وای دەگەیاند کە دەوڵەت کەم تا زۆر پرسی کوردی بە هەند وەرنەگرتووە و لەبیری چارەسەری هێمنانەی مەسەلەکەدا نییە. وەڵامی تۆ بۆگەڵاڵەیەکی وا ئیفلیج چ دەبێت جگە لەوەی بەداخەوە بیت بۆ گوێ نەبیسی لایەنەکەت و بێ ئەنجام مانەوەی هەوڵەکانت لە پێناو چارەسەری هێمنانەی ناکۆکییەکان.

با لێرەدا باس لە گەڵاڵەیەک بکەم کە وەک پێشنیارەکانی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد پێشکەش بە دەوڵەت کرا. ئەو گەڵاڵەیە لە 8 بەند پێک هاتبوو و بەندی هەشتەمی گەڵاڵەکە ئێستا جێگەی مشت ومڕی لایەن و حزبە کوردییەکانە. گەڵاڵەکە، لە ڕاستیدا دوای کۆبوونەوەیەکی چوارلایەنەی هەیئەتی نوێنەرایەتی گەلی کورد لە مەهاباد بڕیاری نووسران و ئامادەکرانی درا، بۆ ئەوەی دواتر بدرێتە نوێنەرانی دەوڵەت. بەشوێنیدا من لەگەڵ کاک مینەی شێرخانی چوومەوە بۆکان. ئەوەندەی لەبیرم بێت کاک فاتیحی شێخولئیسلامیش لەگەڵ کاک عەبدوڵڵای موهتەدی و ئەگەر هەڵە نەکەم، نەمر دوکتۆر جەعفەری شەفیعی بە ترومبیلی خۆیان هەمان ڕۆژ هاتن بۆ بۆکان و چوون بۆ ماڵی کاک عەبدوڵڵا.

گەڵاڵەکە، بەگوێرەی زانیاریی من لەو سەفەرەدا لە بۆکان نووسرا، کەس بیروڕای منی نەپرسی و ئەوەندەی ئاگادار بم کاک مینەش بەشداری مەسەلەکە نەبوو. کێ نووسی نازانم؟ دەوری کاک سەلاحی موهتەدی لەکارەکەدا چەندە بوو؟ نازانم. چەندە لەبەرژەوەندیی کوردی ڕۆژهەڵات و هەیئەتی نوێنەرایەتی کورددا بوو؟ گومانم هەیە بووبێت. لەبەر ئەوەی بوو بە هۆکارێکی ناتەبایی و نێوان ناخۆشیی و گەرای دووبەرەکی نەک لە ناو هەیئەتەکەی ئێمە بەڵکوو لە ناو خەڵکیشدا چەند، کە چاوەڕوانیان دەکرد گەڵاڵەی پێشنیارەکانی ئێمە داخوازییە بنەڕەتییەسیاسی و ئابووریی و فەرهەنگییەکانی کورد بخاتە بەردەمی دەوڵەت نەک خواستێکی سیاسیی ئەوتۆ کە تەنیا یەکیەتی نیشتمانی خۆشحاڵ دەکرد. من دڵنیام ئەودەم ناحەزییەکەم لەبەرانبەر ئەو مادەیەدا نەنواندووە، بەڵام ئێستا

دەزانم کە ئەودەم باوەکوو کەسێکی ئەوتۆ نەبووم بە هەند وەربگیرێم و پرسم پێ بکرێت، بەڵام وەک ئەندامێکی ئەو هەیئەتە، هەڵەم کردووە ئەگەر کەم تا زۆر پەسندی نووسران و پێشکەشکرانی ئەو مادە 8 مە کردبێت و بۆ ئەو هەڵەیەم داوای لێبووردن لە گەلی کورد دەکەم ئیتر ئەوانەی ڕاستەوخۆ ئەو کارەیان کرد چەندە پێ لە هەڵەی خۆیان دەنێن، ئەوە کاری ئەوانە نەک من. ئێمە بڕیار بوو چارەسەری کێشەیەکی مێژوویی کوردی ڕۆژهەلات لەسیستەمی تازەدامەزراوی ئێران بخوازین، کێشەیەک کە ئەوەندەی سیاسی بوو ئەوەندەش ئابووری، سوپایی و فەرهەنگی بوو. ئیتر داواکاری لەمەڕ دەرکردنی قیادەی موەققەتەی پارتی دیموکڕات شتێک بوو کە یەکیەتی نیشتمانی لە باشووری کوردستان خوازیاری بوو و ئێمە نەدەبوایە کێشەی ئەوانمان تێکەڵاوی خواستە سەرەکییەکانی گەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان بکردایە ئەویش بەو شێوازە نائوسووڵییە و بە دەرکرانی لایەنێک- کە دواتر دیتمان چۆن تەقییەوە و قیادەی موەققەتەی چۆن خستە بەرەی دەوڵەتی ئێران و ئەو خەسار و زیانەگەورەیەی تووشی پێشمەرگەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان کرد کە کردی. ئەوانەی وا لەژێر ناوی یەکگرتوویی بەشەکانی کوردستان و 'کوردستانی گەورە' دا پەسندی کارێکی نابەجێی وەک ئەو کارەی ئێمە دەکەن یا لە سیاسەت تێناگەن یا بە نیازێکی پاکەوە بۆ مەسەلەکە ناچن.

ئێستا باشووری کوردستان بە کردەوە داڵدە و پەناگەی هەموو ئەو کوردانەیە کە لە بەشەکانی دیکەی کوردستان ئاوارە بوون و ڕێگەی گەڕانەوەیان لێ بڕاوە، هەر لە حزبە سیاسییەکانەوە بگرە تا ڕووناکبیری تاکەکەس. بەڵام گەلۆ کەس دەتوانێت چاوەڕوان بێت حکوومەتی هەرێم لە وتوویژ لەگەڵ حکوومەتی ناوەندیی عیراقدا مادەی 8 بخاتە ناو گەلاڵەی پێشنیارەکانیەوە و بۆ نموونە داوای دەرکرانی کۆمەڵە یا حزبی دیموکڕاتیان لێ بکات؟ خۆ ئەوانیش لەناوخۆیاندا گرفت و ناکۆکی و نێوان ناخۆشییان کەم نییە و هەرکامیان لە لایەنێکی ناو دەسەڵاتی کوردی نزیکترن تاویتر. من دووپاتی دەکەمەوە، گەرچی ناحەزی هەڵوێستەکانی قیادەی موەققەتە بەرانبەر پرسی کوردی ڕۆژهەڵات بووم، بەڵام ڕاستەوخۆ دەستم لە ئامادەکردنی ئەو گەڵالەیەدا نەبووە، بۆ هەر ئەو دەورە ناڕاستەوخۆیەشم وەک ئەندامێکی هەیئەتەکە، پێ لە هەڵەی خۆم دەنێم.

سەرەڕای ئەو ڕاستییەی کە کوردستان یەک وڵاتە و خواستی گەلی کورد یەکپارچەیی و یەکگرتنەوەی بەشەکانیەتی، بەڵام دابڕانی چەند سەد ساڵە لە یەکتر و کەوتنە بەر حوکمی چەند حکوومەتی جیاواز کە لەباری ڕادەی پێشکەوتی ئابووری و فەرهەنگییەوە گەلێک لە یەکتر جیاوازن، کێشە و ئەرکە سیاسییەکانی هەرپارچەیەکی لەپارچەکانیتر جیاواز کردووە و تێکەڵ کردنی بەزۆرەملێ و میکانیکیی خواست و داواکارییەکانیان جگە لە ئاڵۆزترکردنی کار، هیچ سوودێک بەخەباتی ئەمڕۆ و داوڕۆژی گەلی کورد نابەخشێت. هەرکات کێشەی لایەنێک وپارچەیەکی کوردستان هێنراوەتە ناو لایەنەکەی تر، کێشەکە گەورەتر بۆتەوە و دەسکەوت کەمتر.

سەیرێکی دەست تێوەردانی ڕێبەران و ئەندامانی حزبی دیموکڕاتی سەردەمی کۆنگرەی 2 لە کار وسیاسەتەکانی دوولایەنی دژکاری پارتی و دەفتەری سیاسی بکەین؛ هەروەها دەوری پارتی دیموکراتی کوردستا ن لە سەردەمی قیادەی موەققەتە و شەڕیان لەگەڵ هێزەکانی حزبی دیموکڕات بگرینە بەرچاو وئەنجامە نەرێ ییەکانیان ببینین. ئینجا بڕوانینە تێکەڵاو کردنی کێشەی کوردی باکوور لەگەڵ سیاسەتەکانی ڕۆژهەڵات دوای گیرانی بەڕێز عەبدوڵڵا ئوجەلان کە ئەنجامی ئەوەی لێکەوتەوە بەشێکی بەرچاو لە ئازەرییەکانیش سیاسەتی ڕەگەزپەرستانەی تورکیا بۆ دژایەتی کردنی پژاک ڕەچاو بکەن و لەوەش بچنە پێشەوەتر ناحەزیی خۆیان لەبەرانبەر پژاک بکەنە سیاسەتی دوژمنایەتی لەگەڵ گەلی کورد

بەگشتی. من تەنانەت دژ بە دۆخی حزبەسیاسییەکانی ڕۆژهەڵات لە باشوور دەوەستم، کە ماوەی چەند ساڵە چوونەتە ژێر چەتری دوو حزبی دەسەڵاتداری باشوور و هەرکام چارەنووسی خۆیان بە یەک لەو دووحزبەوە گرێداوە.

بەندی هەشتەمی داخوازییەکانی گەلی کورد لە حکوومەتی ناوەندیی ئێرانیش شتێک بوو لەو بابەتانە. لەڕاستیدا، داخوازە مێژووییەکانی کورد بۆ ئاوەدانیی ئابووری و مافی سیاسی و فەرهەنگی پەیوەندێکی بە دەرکردنی قیادە و بارزانییەکان لەئێران نەبوو و ئەم کارە بەداخەوە بە هاندانی یەکیەتی نیشتمانی کرا. ئەوەندەی بزانم حزب لەگەڵ ئەو خاڵی هەشتەدا نەبوو، دەزانم کۆمەڵە و هەروەها ئێمە وەک فیدائیان لەگەڵیدا بووین. با هەمووومان ئازایەتی ئەوەمان هەبێت پێ لە خەتای خۆمان بنێین – خەتایەک کە لە درێژەی خۆیدا دوژمنایەتی و دووبەرەکی و شەڕی کورد و کوردی لێکەوتەوەو قیادەی موەققەتەی کردە هاوسەنگەری پاسداری ئێرانی و گەلێک دەسکەوتی سوپایی و سیاسیی کوردی ڕۆژهەڵاتی پێ پووچەڵ کرایەوە. ئەو دەرسێکی گرنگە و ئەو حزب و ڕێکخراوە و تاکەکەسانەی ڕۆژهەڵات وا ئێستا لە باشوورن دەبێ بەووردی لێی بڕوانن.

هەرچۆنێک بێت، حکوومەت کە وورده وورده جێ پێی خۆی لە پادگانەکاندا قایم کردبوو و جاش و خۆفرۆشی زۆریشی لەخۆی کۆکردبووەوە، بە لاوازیی ڕیزی کورد و کێشەی نێوان هێزەکانیشی دەزانی، خۆی بۆ شەڕی کورد ئامادە دەکرد و ئیتر لە سیاسەتی خومەینی و توندڕەوەکانی ناو حکوومەتدا شوێنێک بۆ ئاشتی و تەبایی یا تەنانەت وتووێژی ڕواڵەتیش نەمابوو، مەسەلەی وتووێژ بە تەواوەتی خرایە لاوە و هێرش بۆ سەر شارەکانی کوردستان لە چەندلاوە دەستی پێکرد.

درێژەی هەیە